

Asia

Komission tiedonanto Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin perustamisesta

Kokous

U/E/UTP-tunnus

E 59/2016 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio julkaisi 26.4.2017 tiedonannon Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin perustamisesta.

Suomen kanta

Suomi yhtyy komission näkemyksiin siitä, että sosiaalisten oikeuksien pilarin kattamista aiheista on tärkeää keskustella EU-tasolla, etenkin huomioiden talouskriisin aiheuttamat sosiaaliset haasteet, väestön ikääntymisen seuraukset sekä työelämän nopeat muutokset. Vahva Eurooppa perustuu taloudelliseen kasvuun ja sosiaaliseen kehitykseen, jotka ovat toisiaan tukevia. Talouden ja työllisyyden kasvun lisäksi osallistavan Euroopan edellytyksenä on syrjäytymisen estäminen, modernit ja osallistavat koulutusjärjestelmät sekä riittävät ja kestävät sosiaalisen suojelun järjestelmät, jotka panostavat myös ennaltaehkäiseviin toimiin.

Kuten komissio tiedonannossaan toteaa, suurin osa välineistä pilarin toimeenpanemiseksi on paikallisten, alueellisten ja kansallisten viranomaisten sekä työmarkkinaosapuolten käsissä. EU voi omalta osaltaan olla tukemassa jäsenmaiden toimia. Suomi katsookin, että sosiaalisesta pilarista käytävässä keskustelussa tulee huomioida kulloisenkin periaatteen ja toimeenpanoesityksen toimivaltainen toimija ja eri osapuolten roolit. Tämä vahvistaa sitoutumista toimeenpanoon, mikä on tärkeää yhteisten tavoitteiden toteutumiseksi. On hyvä, että komissio tiedonannossaan selkeästi toteaa sosiaalisten oikeuksien pilarin kunnioittavan nykyistä toimivallan jakoa sekä läheisyys- ja suhteellisuusperiaatteita. Edelleen Suomi pitää hyvänä, että pilarin toimeenpanossa otetaan huomioon jäsenmaiden erilaiset tilanteet ja keinot tavoitteisiin pyrkimisessä.

Suomi pitää tärkeänä, että sosiaalisten oikeuksien pilarissa asetettuihin tavoitteisiin pyrittäessä hyödynnetään EU-tason välineitä. Sosiaalista ulottuvuutta voitaisiin edistää myös vahvistamalla EU:n perusoikeuskirjan toimeenpanoa. EU-tason lainsäädäntöä tulee päivittää ja täydentää tarpeen mukaan ja toimivallan rajoissa. Työmarkkinaosapuolten roolia tulee kunnioittaa ja niiden välistä vuoropuhelua tulee hyödyntää myös pilariprosessissa. EU-rahoitusohjelmat ovat myös yksi keino tavoitteiden edistämiseksi.

Komissio toteaa, että eurooppalainen ohjausjakso on keskeinen EU-tason ohjausväline sosiaalisten oikeuksien pilarin toimeenpanossa. Suomi katsoo, että eurooppalaisessa ohjausjaksossa tulisi jatkossa paremmin huomioida työllisyys-, sosiaali- ja tasa-arvopoliittiset näkökohdat. Komission nyt esittämä sosiaalinen tulostaulu onkin tarkoitettu nimenomaan vahvistamaan eurooppalaisen ohjausjakson sosiaalista ulottuvuutta. Sosiaalisen tulostaulun käyttöönottossa on tärkeää huolehtia siitä, ettei tehdä päällekkäistä työtä jo olemassa olevien lukuisten sosiaali- ja työllisyyssektoreiden indikaattoreiden kanssa.

Tiedonannossa komissio kertoo sosiaalisten oikeuksien pilarin kytkeytyvän myös Euroopan rahaliiton (EMU) kehittämiseen. Komissio mukaan pilari on suunniteltu käynnistettäväksi euroalueelta ja se olisi avoin myös muille jäsenvaltioille. Suomi korostaa, että sosiaaliset haasteet koskettavat kaikkia EU-maita, joten niiden käsittelyn rajoittuminen euroalueeseen ei ole tarkoituksenmukaista. Lisäksi muun muassa tasapuolisesti toimivien sisämarkkinoiden kannalta on tärkeää, että sosiaalisen pilarin puitteissa tehtävät aloitteet, kuten turvalliset työolot, kattavat kaikki EU-maat.

Komissio toteaa tiedonannossaan, että jotkut pilariin kirjatut periaatteet ja oikeudet voisivat toimia sitovampina normeina EMU:n syventämisprosessissa. Suomi ei kannata EU-tasolla luotuja esimerkiksi palkkoihin, sosiaalietuuksien tai palveluiden tasoon liittyviä sitovia yhtenäisiä miniminormeja. Pilariprosessin ei myöskään tule johtaa uusien tulonsiirtomekanismien luomiseen EU-maiden välillä.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan komissio julkaisi 26.4.2017 tiedonannon Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin perustamisesta sekä ehdotuksen instituutioiden välisestä julistuksesta koskien Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria.

Tiedonannossa komissio toteaa pilarin esittelevän joukon keskeisiä periaatteita ja oikeuksia, jotka tukevat oikeudenmukaisia ja hyvin toimivia työmarkkinoita sekä hyvinvointijärjestelmiä. Pilari on myös tärkeässä roolissa pyrittäessä vahvistamaan talousjärjestelmän kestävyyttä. Komission mukaan pilari on ensisijaisesti suunnattu euromaille, mutta se on avoin kaikille EU-jäsenmaille.

Komissio korostaa, että suurin osa välineistä pilarin toimeenpanemiseksi on paikallisten, alueellisten ja kansallisten viranomaisten sekä työmarkkinaosapuolten käsissä. EU voi omalta osaltaan olla luomassa puitteita, opastaa oikeaan suuntaan ja luoda tasapuoliset olosuhteet. Komissio muistuttaa myös julkaisseensa laajemman keskustelupaperin Euroopan sosiaalisesta ulottuvuudesta.

Komission tiedonannon taustalla on Euroopan tämän hetkinen tilanne. Viime aikojen talouskasvusta huolimatta viimeisen kymmenen vuoden talouskriisi on jättänyt jälkensä ja näkyy eri puolilla Eurooppaa muun muassa pitkäaikaistyöttömyytenä, nuorisotyöttömyytenä ja köyhyytenä. Samaan aikaan kaikissa jäsenmaissa kohdataan yhteiskunnallisia ja työelämän nopeita muutoksia. Komissio toteaa, että unionin sisällä on erittäin kehittyneitä hyvinvointijärjestelmiä, paljon hyviä käytänteitä ja sosiaalisia innovaatioita, mutta silti on syytä puuttua uusiin yhteiskunnallisiin haasteisiin.

Tässä kontekstissa komissio ehdottaa 20 uutta periaatetta ja oikeutta. Tavoitteena on täyttää perustamissopimusten lupaus kilpailukykyisestä sosiaalisesta markkinataloudesta, joka tähtää täystyöllisyyteen ja sosiaaliseen kehitykseen. Komission mukaan periaatteet

ja oikeudet ovat kaikille samat, mutta niiden toimeenpanossa otetaan huomioon jäsenmaiden erilaiset tilanteet ja keinot.

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari linkittyy myös Euroopan rahaliiton (EMU) loppuun saattamiseen, kuten viiden puheenjohtajan raportissa (2015) on korostettu. Komission mukaan euromaiden työllisyys- ja sosiaalisten tilanteiden välillä on suuria eroja, jotka johtavat epätasapainoon. Tehokkaat ja vastustuskykyiset työmarkkinat, jotka edistävät korkeaa työllisyysastetta ja pystyvät mukautumaan talouden häiriöihin ilman työttömyyden kasvua ovat keskeisiä rahaliiton sujuvan toiminnan kannalta. Pidemmällä aikavälillä tämä johtaa jäsenmaiden taloudellisen suoriutumisen lähentymiseen ja inklusiivisempiin yhteiskuntiin. Toimivien työmarkkinoiden lisäksi tulee varmistaa, että kaikilla kansalaisilla on pääsy riittävään koulutukseen ja että tehokas sosiaalisen suojelun järjestelmä suojelee yhteiskunnan heikoimpia. Komissio toteaa tiedonannossaan, että jotkut pilariin kirjatut periaatteet ja oikeudet voisivat toimia sitovampina standardeina EMU:n syventämisprosessissa.

Komissio toteaa, että Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari perustuu suurelta osin jo olemassa oleviin EU:n ja kansainvälisiin oikeuslähteisiin, kuten EU:n perusoikeuskirjaan sekä työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevaan yhteisön peruskirjaan. Pilari kuitenkin huomioi täysin oikeudelliset rajoitukset ja kunnioittaa jäsenmaiden ensisijaista toimivaltaa aloilla kuten työlainsäädäntö, minimipalkka, koulutus, terveydenhuolto ja sosiaalisen suojelun järjestelmien kehittäminen. Lisäksi jäsenmaat vastaavat suurimmaksi osaksi pilarin kattamien alueiden rahoituksesta. Pilarin toimeenpanossa tullaan kunnioittamaan unionin ja jäsenmaiden välistä toimivallanjakoa sekä läheisyys- ja suhteellisuusperiaatteita. Pilari ei vaikuta jo tällä hetkellä unionin lainsäädännössä vahvistettuihin oikeuksiin ja periaatteisiin.

Vaikka pilarin toimeenpano on suurimmaksi osaksi jäsenmaiden toimivallassa, myös EU-tason välineitä voidaan hyödyntää: EU-lainsäädäntöä päivitetään ja täydennetään tarpeen mukaan; työmarkkinaosapuolten välistä vuoropuhelua hyödynnetään; eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa annetaan poliittista ohjausta ja suosituksia; hyödynnetään useita EU-rahoitusohjelmia. Lisäksi laaditaan uusi sosiaalinen tulostaulu, jonka avulla voidaan seurata edistymistä EU-tasolla. Sosiaalisesta tulostaulusta tullaan keskustelemaan relevanteissa neuvoston komiteoissa ja se tullaan sisällyttämään jatkossa myös yhteiseen työllisyysraporttiin.

Pilarin toimeenpanoa tullaan tukemaan EU-rahoituksella, erityisesti Euroopan sosiaalirahastosta. Myös Euroopan investointirahasto, nuorisotyöllisyysaloite, Erasmus+ sekä globalisaatorahasto voivat tukea pilarin toimeenpanoa. Pilari toimii myös yhtenä referenssinä unionin seuraavan rahoituskehityksen suunnittelussa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Komission tiedonannolla ei ole oikeusvaikutuksia.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Perusmuistiota on käsitelty jaostoissa EU25, EU26, EU27, EU28, EU29, EU30 ja EU33.

Eduskuntakäsittely

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 7.9.2016, 17.2.2017 ja 2.5.2017
Sosiaali- ja terveysvaliokunta 7.9.2016 ja 14.2.2017

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Komission tiedonannolla ei ole vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön.

Taloudelliset vaikutukset

Komission tiedonannolla ei ole budjettivaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Komission tiedonanto Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin perustamisesta
COM(2017) 250 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Ville Korhonen, VNK, +358 50 336 8017
Liisa Heinonen, TEM, +358 50 396 0605
Pauliina Porkka, TEM, +358 2950 48278
Pasi Korhonen, STM, +358 2951 63649
Minna Polvinen, OKM, +358 2953 30262
Johanna Hulkko, OKM, +358 2953 30318

EUTORI-tunnus

EU/2016/0739

Liitteet**Viite**

Asiasanat	EMU, koulutus, sosiaalinen suojelu, sosiaalipalvelut, sosiaalipolitiikka, sosiaaliturva, syrjintä, tasa-arvo, terveystalitiikka, työllisyys, työvoimapolitiikka, työoikeus
Hoitaa	OKM, OM, STM, TEM, VM
Tiedoksi	EUE, SM, TULLI, UM, VNK, VTV, YM
